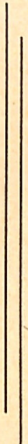

VERSLAG

VAN DE COMMISSIE VOOR NAAMKUNDE
DER KONINKLIJKE NEDERL. AKADEMIE
VAN WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM

OVER 1952

VERSLAG

VAN DE COMMISSIE VOOR NAAMKUNDE OVER 1952

De Commissie voor Naamkunde heeft in haar vergadering van 11 Februari kennis genomen van een schrijven van haar medelid Dr. P. Sipma, waarin hij mededeelde met het oog op zijn hoge leeftijd zijn lidmaatschap neer te leggen. Dr. Sipma behoorde sinds de oprichting der commissie tot haar leden en vertegenwoordigde daarin de Fryske Akademy. Deze heeft in zijn plaats Prof. Dr. Fokkema aangewezen.

Tegen het eind van het jaar is aan de medewerkers een vierde vragenlijst uitgezonden, die o.a. naar een aantal met name genoemde toponiemen vraagt. Op 31 December waren in totaal 2751 ingevulde lijsten op het bureau aanwezig, als volgt verdeeld: van lijst 1: 814 exx., van lijst 2: 876 exx., van lijst 3: 1061 exx.

Opnieuw heeft de commissie in het afgelopen jaar een symposion gehouden. Voor een aandachtig gehoor sprak op 3 Mei de voorzitter over Rijnlandse poldernamen, en in aansluiting op dit onderwerp de heer A. Bicker Caarten over Rijnlands molenleven. De laatste causerie werd toegelicht met een aantal lichtbeelden. In uitgewerkte vorm is de rede van de voorzitter uitgegeven in een studie „Poldernamen in Rijnland”, die als deel IV in de „Bijdragen en Mededelingen” der commissie en bovendien als deel II in de „Oud-Leiden serie” is opgenomen. Als deel III der „Bijdragen en Mededelingen” verscheen de lezing van de heer W. Gs Hellinga: „Naamgevingsproblemen in de Reynaert”, door hem op het symposion van 20 October 1951 gehouden. Aangezien Dr. P. J. R. Modderman er bezwaar tegen had, de tekst van zijn symposionvoordracht van 29 December 1951 voor de druk af te staan, zullen de beide voordrachten, bij die gelegenheid gehouden, niet tezamen worden uitgegeven, maar zal de voordracht van de tweede spreker, Mw. Dr. A. R. Hol (over het dialect van de rivierkleistreek) in „Taal en Tongval” verschijnen. Om soortgelijke redenen zal ook

de lezing van Dr. J. Naarding over Drente en het Saksenprobleem, op het symposion van 2 December 1950 gehouden, in hetzelfde tijdschrift worden opgenomen.

Het symposion van 3 Mei werd bijgewoond door Prof. Dr. H. J. van de Wijer en Prof. Dr. H. Draye, waarin de commissie opnieuw een bewijs mocht zien van de grote belangstelling die de Leuvense naamkundigen bij voortduring voor het Amsterdamse bureau aan de dag leggen. Deze kwam ook hierin tot uiting, dat de bovengenoemde studie van de heer Hellinga tevens in de reeks „Anthroponymica” van de Vereniging voor Naamkunde te Leuven werd opgenomen.

Ook in dit jaar stelde het bureau weer een jaaroverzicht op van de nieuwe onomastische literatuur ten behoeve van de „Handelingen” van de Belgische Commissie voor Toponymie en Dialectologie.

Op 8 November heeft in het Trippenhuys een bijeenkomst met medewerkers plaatsgevonden. Het bureau der drie commissies stelt zich voor, dergelijke bijeenkomsten van tijd tot tijd en in verschillende plaatsen van ons land te organiseren. Voor deze eerste bijeenkomst waren de medewerkers uit Noord-Holland uitgenodigd. De directeur en enkele andere leden van het personeel hebben bij deze gelegenheid iets verteld over de bedoeling van het bureau, de werkwijze en de resultaten. Een kleine tentoonstelling heeft hiervan een indruk gegeven. De uitvoerige gedachtenwisseling en de vele reacties der bezoekers nadien hebben duidelijk aangetoond, dat de medewerkers ook dit persoonlijk contact op prijs hebben gesteld.

Van 18—21 Augustus hebben voorzitter en secretaris, respectievelijk als afgevaardigde van de Regering en de Koninklijke Akademie, beiden bovendien als vertegenwoordigers der commissie, het vierde Congrès International de Sciences Onomastiques te Uppsala bijgewoond. Dit congres viel samen met de viering van het vijftigjarig bestaan der Kuningliga Ortnamnskommission van Zweden, die in de aula van de Universiteit plaats vond en waarbij de secretaris onzer commissie de gelukwensen der Akademie en der Commissie voor Naamkunde heeft overgebracht. In de tijdens het

congres gehouden bijeenkomst van het Comité International de Sciences Onomastiques, die door de voorzitter als plaatsvervanger van de Nederlandse afgevaardigde, de heer Schönfeld, werd bijgewoond, werd o.a. besloten dat laatstgenoemde zijn functie zal behouden, maar door eerstgenoemde vervangen kan worden in alle gevallen, waarin hij de zittingen van het comité niet kan bijwonen. Voor een aantal meertalige landen werd een tweede vertegenwoordiger aangewezen, o.a. voor Nederland Prof. Dr. J. H. Brouwer, die de Friezen zal vertegenwoordigen. Voor verdere bijzonderheden zij verwezen naar de door voorzitter en secretaris uitgebrachte verslagen, die opgenomen zijn in de door de Kon. Nederl. Akademie uitgegeven bundel Rapporten IV (1952).

Op de terugreis heeft de secretaris een bezoek gebracht aan het bureau van het Deense Stednavne-udvalg, dat tot een nauwere samenwerking tussen de Amsterdamse en Kopenhaagse bureau's heeft geleid.

Van de gezamenlijk met de Vereniging voor Naamkunde te Leuven uitgegeven Mededelingen der commissie verschenen afl. 3—4 van de 27ste jaargang (1951) en afl. 1—2 van de 28ste jaargang (1952). De eerstgenoemde dubbelaflevering bevat o.a. bijdragen van P. J. Meertens (De taak der Nederlandse anthroponymie), M. Schönfeld (Benoeming naar de vorm bij Nederlandse waternamen) en Mw. A. W. Vlam (De toponymische bedrijvigheid van de Stichting voor Bodemkartering te Wageningen); de tweede van M. Schönfeld (Middelleeuwse slootnamen in Nederland), C. H. Edelman (De perceelsnamen met het bestanddeel -ingen van de Bommelerwaard) en J. Naarding (De „Commissie Esonderzoek” van het Drents Genootschap).

Met het bestuur van het Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap werd een overeenkomst gesloten inzake de uitgave van de Nomina Geographica Neerlandica. Daarbij werd overeengekomen dat de naam van deze publicatie eigendom zal blijven van het Genootschap, maar dat de uitgave van 1 Januari 1953 af niet meer zal plaats vinden in de vorm van een periodiek, maar als een reeks monografieën en onder redactie van de Commissie voor

Naamkunde. Het bestuur van het Genootschap heeft daarbij de wens te kennen gegeven, dat bij voorkomende vacatures in onze commissie het geografisch element zal worden versterkt.

In samenwerking met de Dialecten- en Volkskunde-commissies gaf de commissie ook dit jaar weer een aflevering der „Mededelingen van de Centrale Commissie voor Onderzoek van het Nederlandse Volkseigen” uit, waarin de voorzitter schreef over „Herdopingen, geslaagde en mislukte”.

De beantwoording van een ook dit jaar weer toegenomen aantal verzoeken om inlichtingen legde beslag op een groot deel van de werktijd der assistenten. De aanstelling van een tweede student-assistent voor halve dagen blijft een gerechtvaardigd verlangen der commissie.

In de loop van het jaar is de heer Fekkes begonnen met de samenstelling van een veldnamenregister van Nederland, waarin in de eerste plaats zijn opgenomen de van enkele medewerkers ontvangen gegevens, o.a. de verzameling veldnamen van Terschelling (van wijlen de heren Dr. W. van Dieren en G. Knop) en de excerpten uit Oldenzaalse rekeningen (van de heer B. H. Hommen) en uit de Beneficiaalboeken van Friesland (van de heer J. van der Baan). Van de heer H. A. M. Ruhe (Hilvarenbeek) ontvingen wij een groot aantal formulieren van het Bedrijfslaboratorium voor Grondonderzoek ter inzage, die veldnamen uit Hilvarenbeek bevatten; deze werden eveneens op fiches overgebracht. Hetzelfde gebeurde met de veldnamen, voorkomende op de kadastrale kaarten van Andijk, vervaardigd door de heer N. J. Groot (Schagerbrug) en door deze aan ons bureau ter inzage afgestaan. De gemeente-secretaris van Andijk stond ons bovendien een kaart van zijn gemeente af, die in het gebouw der Coöp. vereniging „Akkerbouw” te Andijk kon worden opgehangen en waarop de tuinders de hun bekende veldnamen kunnen invullen. Op deze wijze hoopt het bureau een zo volledig mogelijk overzicht te krijgen van de ter plaatse nog bekende veldnamen. Uiteraard hoopt het dit experiment in andere daarvoor in aanmerking komende plaatsen te kunnen herhalen. De heer Ir. C. Koeman (Delft) stond ons een kaart met

veldnamen van Wijdenes af. De heer M. Stam (Amsterdam) bracht de veldnamen uit de banregisters van een gedeelte van Geestmerambacht voor ons op fiches. Door bemiddeling van de heer H. Buma (Medemblik) kon inzage worden verkregen van het archief van het Ambacht van West-Friesland „De Vier Noorder Koggen” te Medemblik, dat een schat van veldnamen, meest uit de 17de—19de eeuw, bevat. De archivaris, de heer H. J. Avis, heeft deze stukken op het gemeente-archief van Amsterdam gedeponceerd, waar ze thans geëxcerpeerd worden.

Teneinde een globale indruk te krijgen van de wijzigingen in de straatnamen in ons land werd een dertigtal gemeente-secretarissen verzocht, hiervan voor hun gemeente een opgave te verstrekken over de laatste vijftientig jaar. Vrijwel alle aangeschrevenen hebben aan dit verzoek voldaan.

De verzamelingen en de bibliotheek van het bureau werden door velen schriftelijk of persoonlijk geraadpleegd. Van de buitenlandse bezoekers noemen we Dr. R. H. Carsten (Hamburg), Prof. Dr. S. P. Boshoff (Pretoria) en Prof. Dr. W. Foerste (Munster).

De bibliotheek onderging door aankoop zowel als door geschenken een welkome uitbreiding. De namen der schenkers zijn in de bijlage vermeld.

De heer F. G. van der Poll, hist. drs., die sinds 16 November 1948 als student-assistent op het bureau der commissie werkzaam was, heeft met ingang van 1 Augustus ontslag genomen wegens aanvaarding van een andere werkkring. De commissie blijft hem erkentelijk voor de wijze, waarop hij zijn taak heeft opgevat. In zijn plaats is met ingang van 1 November de heer D. P. Blok, hist. cand., aangesteld.

Voor het financieel beheer moge naar het verslag der Centrale Commissie verwezen worden.

Namens de Commissie voor Naamkunde (Toponymie en Anthroponymie) der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen:

S. J. FOCKEMA ANDREAE, *voorzitter.*

P. J. MEERTENS, *secretaris-penningmeester.*

BIJLAGE

Lijst van personen enz., die in 1952 boeken en handschriften aan het Centraal Bureau voor Naamkunde schonken:

Ambassade van die Unie van Suid-Afrika, Prof. Dr. Th. Baader, J. H. Broekman, H. Buma, H. S. Buwalda, Prof. Dr. H. Draye, Dr. Jos. Dupont, Bertil Ejder, Fryske Akademy, Gemeentebestuur van Enschede, Gemeentebestuur van Zuidbroek, Prof. Dr. Sj. Groenman, Mr. H. Hardenberg, The New York Public Library, Vereniging „Oud-Leiden”, Permanent Committee on Geographical Names, Prof. Dr. K. Roelandts, Dr. M. Schönfeld, Mr. H. J. J. Scholtens, Stichting voor Bodemkartering, Mw. Dr. A. W. Vlam, G. Winnen, Prof. Dr. H. J. van de Wijer.